

Nr 253.

Av herr **Hällgren m. fl.**, *angående bestridandet av kostnaden för hemtransport av avliden sjöman, som varit anställd å svenskt fartyg.*

De säregna och på samma gång komplicerade betingelser, som äro tillfinnandes för utövande av en sådan näring som handelssjöfartens, ha medfört, att statsmakterna vidtagit en hel del åtgärder och bestämmelser för reglering av förhållandena för sjömännen såväl inom som utom tjänsten, ja, även för det fall att anställd sjöman skulle avlida är bestämt om sättet för hans begravning. Däremot brister det åtskilligt i fråga om ordnandet av avliden sjömans hemtransport, därest den avlidnes anhöriga skulle önska få honom begravd i hemorten.

Enligt sjömanslagen är svensk sjöman, befälhavare eller tillhörande den egentliga besättningen, anställd å svenskt fartyg, under vissa förhållanden vid frånträdande av tjänsten i utlandet berättigad till viss hyra, underhåll samt fri resa till svensk hamn.

Är anställd sjöman sjuk eller skadad, skall kostnaden för hans sjukvård bestridas av redaren, så länge sjömannen är kvar i tjänsten. Efter anställningstidens slut äger han jämväl åtnjuta upptill sex veckors sjukvård på redarens bekostnad, eller, om han är svensk och vårdas utom riket, tolv veckor efter avmönstringen. Han är dessutom berättigad till fri resa med underhåll till sin hemort här i riket.

Dör sjöman, skall befälhavaren sörja för hans begravning och om dödsfallet underrätta hans närmaste anhöriga. Den senare skyldigheten överflyttas på redaren, då fartyget förolyckas med man och allt.

Kostnaden för sjömans begravning skall bestridas av redaren, om dödsfallet inträffat medan sjömannen var kvar i tjänsten. Samma lag gäller, där sjöman efter anställningens upphörande dör medan han ännu vårdas på redarens bekostnad.

Enligt lag om försäkring för olycksfall i arbete skall redare i egenskap av arbetsgivare ha sina arbetare, d. v. s. sjöman, försäkrade och härför erlägga försäkringsavgifter. Vid skada till följd av olycksfall i arbete har arbetsgivare tillerkänts viss rätt att avdraga från sjukpenning, livränta, begravningshjälp eller annan ersättning vad i anledning av olycksfallet för motsvarande ändamål utgives för tid, under vilken ersättningen enligt försäkringen utgår.

Lagen om försäkring för olycksfall i arbete upphäver givetvis icke redares skyldigheter enligt sjömanslagen, utan lära bestämmelserna tolkas på det sättet, att om redares förpliktelser enligt sjömanslagen i kostnadshän-

seende överstiga den enligt olycksfallslagen utgående ersättningen, är det redarens skyldighet bestrida merkostnaderna.

Om i sådana fall, där svensk konsuls bistånd ej kunnat erhållas, befälhavare nödgats för svensk sjömans sjukvård eller begravning göra utgift, som icke ålegat redaren, äger denne därför undfå ersättning av statsmedel.

Upphör till följd av fartygets förolyckande svensk sjömans anställning i utlandet, äger han rätt att erhålla fri resa till sin hemort här i riket med hyra och underhåll under resan. Kostnaden för sjömans hemresa skall då bestridas med statsmedel. För förlust av effekter vid fartygs förolyckande svarar redaren.

Enligt konsulförordningen är det i utlandet svensk konsul, som har att lämna svensk sjöman det bistånd, han är i behov av, samt försträcka nödiga medel. Konsul har även att vid befälhavares frånfälle draga försorg om begravning utav avliden svensk sjöman, antingen kostnaden härför i sista hand skall bestridas av redare eller genom statsmedel.

Om således svensk sjöman drabbas av sjukdom och kvarlämnas av fartyget i utlandet, är han berättigad till fri sjukvård under viss tid, varmed följer rätt till fri hemresa på redarens bekostnad. Efter hemkomsten är han berättigad till fri sjukvård under återstående sjukvårdstiden, och, om han under tiden avlider, begravning på redarens bekostnad.

Men, om en svensk sjöman genom fartygs förolyckande eller på annat sätt avlider i utlandet, har redaren ingen skyldighet att föranstalta om hemtransport, utan endast att begrava honom på platsen. Vill den avlidnes familj ha honom begravd i hemorten, får den själv draga försorg härom samt bestrida kostnaderna. Då avliden sjömans familj i många fall saknar möjlighet att ordna om och bekosta hemtransport, tvingas den att låta avliden begravas i främmande land, allt under det att familjens högsta önskan varit, att få honom jordad i hemorten.

Det har genom olika inverkan omständigheter inträffat, att vid svenskt fartygs förlisning på utländsk kust vid Östersjön omkommen svensk sjöman mot de anhörigas vilja blivit begravd där, att, trots myndigheters anförda skäl om svårigheter för hemtransport, den avlidnes familj genom utrikesdepartementet ordnat och bekostat exhumering och hemtransport samt jordande i den svenska hemorten. Här gällde det en befälhavare, som omkommit och begravts tillsammans med tre besättningsmän på Kihelkonds kyrkogård, Ösel.

I ett annat fall omkom en fartygsredares egen son under en storm vid Danmarks kust. En allmän insamling möjliggjorde härvidlag hemtransport och begravning i den svenska hemorten.

Av en utredning, som år 1936 gjordes inom utrikesdepartementet, framgick att antalet till departementet inkomna dödsanmälningar för sjömän voro: 98 år 1929, 42 år 1934 och 49 år 1935, vilka fördelade sig efter dödsort på följande länder:

	1929	1934	1935
Danmark, Finland och Norge	10	5	6
Andra länder vid Östersjön än Danmark och Finland	14	3	4
Länder vid Nordsjön (utom Danmark)	33	19	18
Övriga europeiska länder	3	3	5
Utomeuropeiska länder	38	12	16
Summa	98	42	49

Det framhålles vidare att »av de i ovanstående tabell upptagna sjömännen hava under respektive år 14, 10 och 3 omkommit genom drunkning utan att liken kunnat återfinnas. Bortsett från dödsfallen i utomeuropeiska länder hava beträffande återstående fall begravningskostnaderna i utlandet bestritts av redaren i 16 fall år 1929, i 7 fall år 1934 och i 6 fall år 1935. Antalet fall, där begravningskostnader bestritts ur sjömannens kvarlåtenskap eller av anhöriga, utgjorde respektive 2, 2 och 0. I 2 fall år 1929, 1 fall år 1934 och 2 fall år 1935 har begravningen ägt rum på utländsk myndighets bekostnad. Kostnaderna för svenska statsverket för begravning av sjöman i utlandet hava inskränkt sig till: 734 kronor 86 öre år 1929, 160 kronor år 1934 och 175 kronor 68 öre år 1935. Beträffande icke mindre än 20 fall år 1929, 6 fall år 1934 och 11 fall år 1935 saknas upplysningar överhuvudtaget rörande sjömannens begravning, eller i varje fall angående vem som bestritt kostnaderna för densamma. I respektive 5, 6 och 12 fall har förekommit, att lik efter avliden sjöman hemsänts.»

Av allt att döma förhåller det sig på det sättet, att hemtransport företages i sådana fall, där den avlidnes anhöriga ha råd till att, oavsett den utgående begravningshjälpen, bekosta sådan hemtransport, under det att i sådana fall, där de anhöriga befinna sig i små ekonomiska förhållanden, hemtransport, om än aldrig så önskvärd, icke kunnat verkställas.

Den byråchef inom utrikesdepartementet, som lämnat ovanstående sifferuppgifter, framhåller för egen del ifråga om motion uti detta ärende vid 1936 års riksdag: »Det syfte, som motionen eftersträvade, syntes ur allmänt mänskliga synpunkter så väl grundat, att det icke borde tarva någon närmare rättslig motivering.»

Härtill kan ytterligare anföras, att enligt Kungl. Maj:ts nådiga brev av den 28 april 1922 beträffande värnpliktige och fast anställt manskap vid marinen föreskrives: »att i förekommande fall jämväl må bestridas kostnaderna för transport till hemorten av värnpliktiga, som avlidit under tid, då de fullgjort fredstjänstgöring, och av fast anställt manskap, som i fredstid avlidit under tjänstgöring».

Då många av de på den svenska handelsflottan inmönstrade under årets lopp omkomna sjömän bli borta, och endast en del återfunna och identifierade, är antagligt, att hemtransportkostnaderna icke komma att röra sig om några avsevärda belopp, särskilt om man begränsar sig till kusterna kring Östersjön och Nordsjön.

Vem som härvidlag skulle bestrida kostnaderna, borde en blivande ut-

redning söka klarlägga. Det kan ju tänkas, att den utgående begravningshjälpn även får disponeras för verkställande av hemtransport, och att eventuella merkostnader bestridas antingen av redare i egenskap av arbetsgivare och med möjlighet till försäkring för skyddande mot sådan utgift, eller av statsmedel.

Den riskfyllda uppgift, våra sjömän utöva på den svenska handelsflottan, är för landets ekonomiska liv så betydelsefull, att om dessa sjömän härvid låta sina liv, det åtminstone bör förunnas deras efterlevande anhöriga, om dessa så önska och det i övrigt är möjligt, få de avlidna begravna i sina hemorter.

Riksdagens andra kammare beslöt också år 1936 att bifalla en liknande motion om skrivelse till Kungl. Maj:t med anhållan om utredning och förslag uti berörda ärende.

I anledning av vad sålunda anförts få vi vördsamt hemställa,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning i vilken utsträckning statens medverkan kan lämnas, så att å svenskt fartyg anställd sjöman, som avlider, må, om hans anhöriga det önska, på arbetsgivares eller statens bekostnad hemtransporteras för begravning i hemorten.

Stockholm den 22 januari 1937.

Elof Hällgren.

Carl Lindberg
i Stockholm.

Algot Törnkvist.

Ernst Berg.

Olivia Nordgren.

Oscar Osberg.

Ruth Gustafson.

Ernst Åqvist.

O. Isacson.